

Perspectives de Recerca en Educació Literària

Codi: 43208

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Cristina Aliagas Marin

Correu electrònic: cristina.aliagas@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

No es contemplen, a part d'una competència adequada en llengua espanyola que permeti llegir, escriure i interactuar oralment. En el cas de l'anglès una competència receptiva mínima que permeti entendre oralment i llegir textos en anglès és suficient.

Objectius

Aquest mòdul és obligatori de l'especialitat de Didàctica de la Llengua i la Literatura i és optatiu de la resta d'especialitats.

En aquest mòdul es presentarà l'estat actual de la recerca en educació literària i didàctica de la literatura. Es destacaran les aportacions de la literatura a la construcció lingüística i cultural dels individus, a l'imaginari col·lectiu i a la interrelació cultural a partir de la literatura dirigida a la infància i l'adolescència. El mòdul se centrarà en la interacció entre el desenvolupament de la competència literària de l'alumnat i la intervenció del docent en els diferents tipus de situacions educatives, des del foment d'hàbits lectors a l'aprenentatge de les convencions i la interpretació cultural, i en els diferents camps i perspectives d'investigació que existeixen en relació amb tot plegat (fonamentalment a partir d'exemples i casos concrets). D'altra banda, es presentaran les bases per fer recerca en l'àmbit de la formació de lectors en contextos formals i informals, incloent l'àmbit de la promoció de la lectura.

Resultats d'aprenentatge

1. CA35 (Competència) Formular un problema d'investigació en educació literària i definir-ne les preguntes i els objectius.

2. CA36 (Competència) Plantejar propostes de millora i/o projectes d'innovació en educació literària basats en les evidències obtingudes a través de la investigació.
3. KA33 (Coneixement) Desenvolupar els enfocaments i els dissenys metodològics en investigació en educació literària.
4. KA34 (Coneixement) Identificar línies d'investigació en educació literària.
5. KA35 (Coneixement) Identificar problemes i donar respostes a les necessitats derivades de l'educació literària.
6. SA23 (Habilitat) Desenvolupar una revisió exhaustiva de la literatura científica centrada en els estudis sobre competència literària.
7. SA24 (Habilitat) Seleccionar el disseny i la metodologia més coherent amb els objectius de la investigació literària.
8. SA25 (Habilitat) Dissenyar i desenvolupar el treball de camp en contextos escolars amb instruments adequats de recollida d'informació.

Continguts

1. La literatura infantil i juvenil i la seva relació amb altres sistemes artístics, ideològics i de ficció: les formes d'oralitat, escriptura i multimodalitat.
2. La recepció de les obres i l'aprenentatge de la comprensió i la interpretació cultural.
3. L'organització de l'ensenyament literari: àmbits d'actuació, tipus de corpus i tipus d'activitats.
4. La recerca en educació literària: perspectives i models; camps, temes, metodologies i eines qualitatives (observació, entrevistes, etc.)

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Classes magistrals / expositives per part de l'equip docent.
- Lectura d'articles i fonts documentals.
- Anàlisi i discussió col·lectiva de lectures teòriques i literàries.
- Pràctiques d'aula: resolució de problemes, casos i exercicis.
- Presentació oral de treballs i activitats.
- Tutories.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Participació a classe i reacció davant dels treballs presentats pels companys/es	36	1,44	CA36, KA33, KA35, SA24
Tipus: Supervisades			
Seguiment del treball: procés seguit	36	1,44	CA35, CA36, KA33, KA34, KA35, SA23, SA24, SA25
Tipus: Autònomes			
Treball final presentat oralment i per escrit	78	3,12	CA35, KA33, KA34, SA23, SA24, SA25

Avaluació

L'avaluació del mòdul es farà mitjançant les activitats indicades. El primer dia de classe es lliurarà un calendari de lliuraments de les diverses activitats. La memòria final es lliurarà el 9 de gener.

La nota final serà la mitjana ponderada de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 5 a totes les activitats realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final. El primer dia de classe es donarà un calendari de lliuraments de les activitats i de la memòria final del mòdul.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

Es farà un procediment individual de revisió de treballs i activitats.

Els lliuraments rebran avaluació formativa (excepte en el cas de l'avaluació única).

Només es pot optar a la recuperació en cas d'haver lliurat el 66% de les activitats d'avaluació. Només és recuperable la memòria/traball individual. La recuperació consistirà en un nou lliurament de la memòria i un examen oral, el 30 de gener.

Els plagis o les còpies suposen un no apte i es comunicaran a la titulació. supondrán

Avaluació única

En el cas d'optar per a l'avaluació única, s'aplicarà el mateix sistema d'avaluació i recuperació que per l'avaluació continuada però el lliuraments escrits i les presentacions orals es faran en un únic dia (9 de gener). Cap d'aquestes entregues rebrà avaluació formativa. En aquestes activitats s'afegeix una entrevista avaluadora. Per tant, en el cas d'optar a l'avaluació única les evidències que s'avaluaran seran:

Assistència i qualitat de la participació a classe: 2%

Lliurament escrit i/o oral d'anàlisis d'articles, de textos literaris i de projectes literaris: 30%

Memòria/treball individual de mòdul: 50%

Entrevista avaluadora: 18%

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Assistència i qualitat de la participació a classe	20%	0	0	CA35, CA36, KA35, SA25
Lliurament escrit i/o oral d'anàlisis d'articles, de textos literaris i de projectes literaris (activitats individuals o en grup, i lectures durant el desenvolupament del mòdul)	30%	0	0	CA35, CA36, KA33, KA34, KA35, SA23, SA24, SA25
Memòria / treball individual de mòdul	50%	0	0	CA35, KA34, SA23, SA24

Bibliografia

REFERÈNCIES I ENLLAÇOS:

- ARIZPE, E.; STYLE, M. (2005): *Lectura de imàgenes. Los niños interpretan textos visuales*. México: Fondo de Cultura Económica.
- ARIZPE, E.; NOBLE, K. & STYLES, L. (2023): *Children reading pictures: New Contexts and Approaches to Picturebooks*. Routledge.
- A MANO CULTURAL (coord.) (2011): *150 libros infantiles para leer y releer*. Madrid: Club Kirico.
- BARO, M.; MAÑA, T.; VELOSILLO, I. (2001): *Bibliotecas escolares ¿para qué?* Madrid: Anaya.
- BAUDELLOT, CH.; CARTIER, M.; DETREZ, Ch. (1999): *Et pourtant ils lisent...* Paris: Seuil.
- BRUNER, J. (1986): *Actual Minds, Possible Words*. Cambridge: Harvard University Press [Trad. cast.: *Realidad y mundos posibles*. Madrid: Gedisa, 1988]
- BURNETT, C.; MERCHANT, G. (2020). *Undoing the digital sociomaterialism and literacy education*. Routledge
- CADDEN, M. (ed.) (2010): *Telling Children's Stories: Narrative Theory and Children's Literature*. Lincoln (Nebraska): University of Nebraska Press
- CALVINO, I. (1992): *¿Por qué leer a los clásicos?* Barcelona: Tusquets
- CAMPS, A. (comp.) (2003): *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó
- CARPENTER, H.; PRITCHARD, M. (1984). *The Oxford Companion to Children's Literature*. London: Oxford University Press, 1991.
- CASSANY, D. (2006): *Tras las líneas. Sobre la lectura contemporánea*. Barcelona. Anagrama.
- CASSANY, D. (2011): *En línia. Llegir i escriure a la xarxa*. Barcelona: Graó
- CHARTIER, A. M. (2004): *Ensenyar a leer y escribir*. México: FCE
- COLOMER, T. (1998): *La formació del lector literari*. Barcelona: Barcanova (trads. a altres llengües: *La formación del lector literario. Narrativa infantil y juvenil*. Madrid: Anaya, 1998. *A Formação do Leitor literario. Narrativa infantil e juvenil atual*. Sao Paulo: Global Editora. Tradução de Laura Sandroni, 2003).
- COLOMER, T. (2005): *Andar entre libros*. México: Fondo de Cultura Económica.
- COLOMER, T. (2010): *Introducción a la literatura infantil y juvenil*. Madrid: Síntesis.
- COLOMER, T. (coord.) (2008): *Lectures adolescents*. Barcelona: Graó
- COLOMER, T.; FITTIPALDI, M. (coords.) (2012): *La literatura que acoge: Inmigración y lectura de álbumes*. Barcelona: Banco del Libro - GRETEL-FSM. *Parapara Clave*

- COLOMER, T. (dir) (2002): *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- COLOMER, T. (ed.) (2002): *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Bellaterra: ICE - UAB.
- COLOMER, T.; KÜMMERLING-MEIBAUER, B.; SILVA-DÍAZ, C. (eds.) (2010): *Cruce de miradas: Nuevas aproximaciones al libro-álbum*. Barcelona: Banco del Libro - GRETEL. *Parapara Clave*
- DURAN, T.; ROS, R. (1995): *Primeres literatures. Llegir abans de saber llegir*. Barcelona: Pirene (adapt. castellana: DURAN, T.; LÓPEZ, R. *Leer antes de leer*. Madrid: Anaya, 2002).
- EQUIPO PEONZA (2004): *Cien libros para un siglo*. Anaya. Madrid.
- ERSTAD, Ola, FLEWIT, Rosie, KÖMERLING-MELBAUER, PEREIRA, Iris Pereira (eds) (2020), *The Routledge Handbook of Digital Literacies in Early Childhood*. Routledge, p. 109-129.
- GOLDIN, D; KRISCAUTZKY, M.; PERELMAN, f. (2012): *Las TIC en la escuela, nuevas herramientas para viejos y nuevos problemas*. México DF: Océano Travesía
- HUNT, P. (ed.) (1992): *Literature for Children*. London - New York: Routledge & Kegan Paul.
- JOHANSSON, M. (2021). Literary socialisation through education: A comparative study of Swedish and French upper secondary school students' reception of a narrative text. *L1-Educational Studies in Language and Literature*, 21(2), 1-25. <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2021.21.02.03>
- LERNER, D. (2001): *Leer y escribir en la escuela: lo real, lo posible y lo necesario*. México: FCE
- LLUCH, G. (2003): *Anàlisis de narratives infantiles y juveniles*. Cuenca: Publicaciones de la UCLM-CEPLI
- LLUCH, G. (ed.) (2000): *De la narrativa oral a la literatura per a infants. Invenció d'una tradició literària*. Alzira: Bromera.
- LÓPEZ TAMÉS, R. (1990): *Introducción a la literatura infantil*. Murcia: Publicaciones de la Universidad.
- LURIE, A. (1998): *No se lo cuentes a los mayores. Literatura infantil, espacio subversivo*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- LURIE, A. (2004): *Niños y niñas eternamente. Los clásicos infantiles desde Cenicienta hasta Harry Potter*. Madrid: FGSR.
- MACHADO, A.M. (2002): *Como e por que ler os clássicos universais desde cedo*. Rio de Janeiro: Objetiva.
- MANESSE, D.; GRELLET, I. (1994): *La littérature du collège*. Paris: Nathan INRP
- MEEK, M. (2004): *En torno a la cultura escrita*. México: FCE
- MILLÁN, J. A. (coord.) (2002): *La lectura en España. Informe 2002*. Madrid: Federación de Gremios de Editores de España
- MORENO, V. (1998): *Va de poesía*. Pamplona: Pamiela
- MORENO, V. (2004): *Lectores competentes*. Madrid: Anaya
- PAGÈS, V. (2006): *De Robinson Crusoe a Peter Pan. Un cànon de literatura juvenil*. Barcelona: Proa.
- PALADINES-PAREDES, L.; ALIAGAS, C. (2021): Videoreseñas de Booktubers como espacios de mediación literaria. *Ocnos*, 20 (1), 38-49.
- PATTE, G. (1978): *Laissez-les lire! Les enfants et les bibliothèques*. Paris: Les Éditions ouvrières (trad. cast. *Dejadles leer. Los niños y las bibliotecas*. Barcelona: Pirene, 1988).
- PELEGRIN, A. (2004): *La aventura de oír: cuentos tradicionales y literatura infantil*. Madrid: Anaya.

- PETIT, M. (1999): *Nuevos acercamientos a los jóvenes y la lectura*. México: FCE
- REAL, N.; ALIAGAS, C. (2019). ¿Cómo da sentido el lector infantil a la multimodalidad de la literatura infantil? Un estudio con alumnos de 6º de primaria. En Tomás Sola, Marina García; Arturo Fuentes, Antonio-Manuel Rodríguez, Jesús López (Eds.), *Innovación Educativa en la Sociedad Digital*. Dykinson: Granada, 1688-1706.
- RODRÍGUEZ ALMODÓVAR, A. (2004): *El texto infinito. Ensayos sobre el cuento popular*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- ROUXEL, A. (1996): *Enseigner la lecture littéraire*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes "Didact. Français"
- SÁNCHEZ MIGUEL, E. (2008): *La lectura en el aula: qué se hace, qué se debe hacer y qué se puede hacer*. Barcelona: Graó
- SANTAMARÍA, Luz; ALIAGAS, Cristina & RUTTEN, Kris (2022). Youth's literary socialization practices online: a systematic review of research. *Learning, Culture and Social Interaction* 34: 1-16. Accessible online: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2210656122000290?via%3Dihub>
- SARLAND, CH. (2003): *La lectura en los jóvenes: cultura y respuesta*. México: FCE
- SHAVIT, Z. (1986): *Poetics of Children's Literature*. Athens-London: The University of Georgia Press.
- TENA, R.; SOTO, J. (2023): *Los hábitos de lectura en el siglo XXI*. Dykinson
- TEJERINA, I.(1994): *Dramatización y teatro infantil. Dimensiones psicopedagógicas y expresivas*. Madrid: Siglo XXI.
- TUCKER, N. (1981): *The Child and the Book: a psychological and literary exploration*. Cambridge: University Press (trad. cast. *El niño y el libro*. México: Fondo de Cultura Económica, 1985).
- WALL, B. (1991): *The Narrator's Voice. The Dilemma of Children's Fiction*. London: Macmillan.
- ZOUGHEBI, H. (2002): *La littérature dès l'alphabet*. Paris: Gallimard.
- VVAA (1999): *Cultura escrita y educación. Conversaciones con Emilia Ferreiro*. México: FCE.
- VVAA(2000): *El libro-álbum: invención y evolución de un género para niños*. Venezuela: Banco del Libro. Parapara Clave.
- VVAA(2001): *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza*, n. 42-43 (Mayo). Monográfico "Literatura infantil y juvenil".
- VVAA(2001): *Entre libros y lectores I: el texto literario*. Buenos Aires [s.l.].
- VVAA(2002): *Un encuentro con la crítica y los libros para niños*. Venezuela: Banco del Libro. Parapara-Clave.
- VVAA(2003): *La comunicación literaria en las primeras edades*. Madrid: MEC.
- VVAA(): *La educación lectora*. Fundación Germán Sánchez Ruipérez, *Papeles*, n.1.

Enllaços d'interès

www.literatura.gretel.cat/

www.xtec.cat

www.plec.es

www.fundaciongsr.es

www.clubkirico.com

www.cclij.org

www.ibby.org

Programari

Cap en concret